

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Olkusz/ Małopolska, Galicja Zach. / Królestwo Polskie

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Olkuszu

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

zbiory PTK

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum olkuskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego utworzono w 1912 r. w ramach działalności założonego w 1911 r. Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Olkuszu. Muzeum gromadziło przede wszystkim okazy dotyczące historii miasta i regionu, zwłaszcza z dziedziny etnografii, archeologii oraz miejscowego górnictwa. W czasie I wojny światowej muzeum ograniczyło swoją działalność. Jego kontynuatorem jest obecnie Muzeum Regionalne PTTK w Olkuszu.

Daty działalności / zakres czasowy:

1911-1916; 1918

Dostępność

muzeum publiczne

Typ relacji instytucji wobec pamięci

mnemoniczna

Rodzaj pamięci

regionalna

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Zbiory dotyczące historii miasta i regiony: etnograficzne, archeologiczne i miejscowego górnictwa.

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	PTTK o/Olkusz kamienica "Batorówka" Rynek 20 32-300 Olkusz	1911: "Dom pod Skarpami", Rynek 1916: budynek Powiatowego Komitetu Ratunkowego, ul. 3 Maja po 1918: lokal w Banku Kredytowym Spółdzielczym
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	tel. 32 643 42 27	
GODZINY OTWARCIA	Czynne: poniedziałek – piątek 8.00 – 16.00	
DYREKTORZY		
ZARZĄDCA		
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)		

INFORMACJE HISTORYCZNE:**Zmiany w nazwach:**

zamiennie: Muzeum przemysłowe w Olkuszu / Muzeum przemysłowe powiatu olkuskiego

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Olkusz i okolice

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Oddział Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Olkuszu

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

1912 kustosz inż. Jan Osmołowski

Warto wymienić nazwiska prezesów PTT w okresie do roku 1939:

1911-1916 Antoni Minkiewicz, 1916-1926 Władysław Włodarski, 1926-1928 Jan Osmołowski,

członkowie sekcji muzealnej: pp. Giedroyć, Grzybowski, Jarno Jan, Jarno Stanisław Jasiński, Kowalski.

1930 - kustosz Mrożewski

1930 - 1935 opiekun zbiorów dr Władysława Kijowska - Jarzppowa - prof. Gimnazjum Męskiego w Olkuszu

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Polskie Towarzystwo Krajoznawcze

Szczegółowa historia instytucji

1911-11-06 utworzenie Muzeum olkuskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego

1912-02-04 założenie Sekcji Muzealnej; kustoszem zbiorów inż. Jan Osmołowski

1912-03-31 gościnny odczyt wiceprezesa Zarządu Centralnego PTK Aleksandra Janowskiego pt. "Ziemia rodzinna"

1916 przeniesienie zbiorów do budynku Powiatowego Komitetu Ratunkowego

1917-03-01 utworzenie Biblioteki Publicznej w Olkuszu

1930 przeniesienie muzeum do lokalu Banku Kredytowego Spółdzielczego

1939 zakończenie działalności muzeum

W 1911 r. w Olkuszu utworzony został Oddział Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. W skład Zarządu weszli: inż. Antoni Minkiewicz (prezes), dr Józef Opalski, dr Stefan Buchowiecki, Stanisław Gadomski oraz przewodniczący Sekcji Muzealnej i kustosz przyszłego muzeum inż. Jan Osmołowski (od 1912). Zbiory muzealne tworzone z inicjatywy pp. Paderewskiego, Piątkowskiego i inż. Osmołowskiego mieściły się w siedzibie oddziału, w "Domu pod Skarpami" przy Rynku, który zajmował 4 izby i piwnicę. Dzięki inicjatywie społecznej, oprócz kolekcji geologicznej będącej podstawą zbioru, zebrano eksponaty dotyczące historii miasta i regionu, zwłaszcza z dziedziny etnografii, archeologii oraz miejscowego górnictwa. Oficjalne utworzenie muzeum nastąpiło 4 II 1912 r.

Oddział organizował liczne odczyty i spotkania, w 1912 r. odczyt gościnnie wygłosił Aleksander Janowski. W 1913 roku dzięki pomocy Stanisława Thugutta bibliotekarza Centrali PTK (i jednego z założycieli PTK) w Oddziale Olkuskim powstała biblioteka krajoznawcza licząca 250 tomów. W celu ożywienia zainteresowania środowiska placówką i przyspieszenia zbierania dla niej materiałów Oddział Olkuski PTK w listopadzie 1913 r., rozesłał do zainteresowanych obywateli powiatu oraz do przemysłowców i przedstawicieli rzemiosła, odezwę: "Hołdując głównej zasadzie Towarzystwa Krajoznawczego polegającej na zbieraniu wiadomości dotyczących krajoznawstwa polskiego, i uznając znajomość wytwórczości miejscowej za jedną z najbardziej pożądaných wiadomości o kraju Oddział Olkuski Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego zakłada w Olkuszu Muzeum Przemysłowe powiatu Olkuskiego. Wobec doniosłości powyższego zadania, tak z punktu widzenia krajoznawczego, jak również ze względu na umożliwienie rozszerzenia wiadomości o wytwarzanych przez W.P. z prośbą o przysłanie do Muzeum wyrobów W.P. i o łaskawy współudział, oraz o rozszerzanie wiadomości o powstającym Muzeum Przemysłowym w Olkuszu". Ze względu na wybuch I wojny światowej w 1916 r. zbiory muzeum zostały przeniesione do budynku Powiatowego Komitetu Ratunkowego. W tym czasie działała głównie sekcja biblioteczna, która łącząc księgozbiory z Reversą Obywatelską i Kołem Ligi Kobiet w 1917 r. dała początek Bibliotece Publicznej w Olkuszu w dniu 1 III 1917 r.

Muzeum przetrwało działania wojenne. W 1930 r. zbiory mieściły się w lokalu wynajętym od Banku Kredytowego Spółdzielczego. W latach 1930 - 1935 opiekunem Muzeum była dr Władysława Kijowska-Jarppowa - prof. Gimnazjum Męskiego w Olkuszu. Od 1938 r. siedzibą muzeum był gmach byłej żeńskiej Szkoły Powszechnej. Podczas okupacji hitlerowskiej zbiory przetrwały, oddane na przechowanie zaufanym osobom. Działanie placówki reaktywowano w 1958 r. jako Muzeum Regionalne PTTK.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

ok. 1912: 700 eksponatów z dziedziny historii miasta i regionu, etnografii, archeologii, miejscowego górnictwa.

1930: archiwalia: 4 dokumenty pergaminowe: dwa z pieczęciami, jeden papierowy Stanisława Augusta; bilety skarbowe z r. 1794, papiery z r. 1863, 8 starych druków polskich w oprawach (np. „Pandora starożytna monarchów polskich...” z drukarni Krzysztofa Schedla w Krakowie r. 1640), plany miasta, dwie mapy pasma krakowsko-wieluńskiego w skali 1:126.000; numizmaty: monety miedziane polskie, rosyjskie i chińskie, medale i medaliki; zbiory przemysłowe: próbki rud z kopalni Ulisses pod Bukownem, zabytki z XVIII stulecia z kopalń T-wa Saturn w Olkuszu, część stroju skórzanego przestępców przymusowo pracujących w kajdanach w kopalni Ulisses z XVIII w.; zbiory geologiczne: kolekcja z jury krakowsko-wieluńskiej, duże okazy skamielin jurajskich; zbiory przyrodnicze: zielnik, zbiory motyli; kolekcja fauny morskiej z morza Czarnego i Adryjatyckiego; zęby niedźwiedzi jaskiniowych, dwa szydła kościane z jaskiń ojcowskich; zabytki rzemiosła: kafle z XVIII i XIX w. wyrobu olkuskiego; fotografie; Przy muzeum istniała biblioteka.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Strategia pozyskiwania zbiorów

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

członkowie PTK w Olkuszu, mieszkańcy miasta, S.J.N. Czarnowski

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

Wystawy czasowe

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

[Z Polsk. Tow. Krajoznawczego], "Ziemia" 1912, nr 7, s. 111.
[Z Polsk. Tow. Krajoznawczego], "Ziemia" 1912, nr 22, s.355.
[Z Polsk. Tow. Krajoznawczego], "Ziemia" 1913, nr 51, s. 834-835.
W. Antoniewicz, Muzeum P. T. w Olkuszu, "Ziemia" 1930, nr 18, s. 328-330
M. Treter, *Muzea współczesne. Studium muzeologiczne*, Kijów 1917, s. 45;
S. Lorentz, *Przewodnik po muzeach i zbiorach w Polsce*, Warszawa 1956, s. 250.
S. Szymański, *Muzea Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego 1906-1950*, Warszawa 1990, s. 62-63.

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

--

Ciekawe cytaty

--

UWAGI:

--

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Małgorzata Wawrzak

Data sporządzenia karty:

15. 11. 2019

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

--

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	

PRAWA	
-------	--